

SZÁMÍTÓGÉPI PROGRAMALKOTÁS ÁTDOLGOZÁSA

SZJSZT-07/2021

A megkereső törvényszék által feltett kérdések

1. Állapítsa meg a perbeli szoftvernek az informatikai szakvéleményben feltárt alperes általi módosításairól, hogy azok a szoftver rendeltetésével összhangban történtek-e, s ekként az Sztj. 59. § (1) bekezdés szerinti szabad felhasználás körébe esnek-e, vagy pedig a szerző engedélyétől függenek!
2. Állapítsa meg, hogy az a módosítás (átdolgozás), amely nem esik az Sztj. 59. § (1) bekezdése szerinti szabad felhasználás körébe, kinek az engedélyétől függ, nevezetesen az adott átdolgozást a nyílt forráskódú Drupalra alkalmazott licencszabályok szerint kell megengedettnek tekinteni, vagy pedig az átdolgozáshoz a felperes engedélye szükséges?

Az eljáró tanács szakértői véleménye

1. Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét ...”, az eljáró tanács a megkereséshez csatolt iratok alapján alakította ki szakvéleményét. A törvényszék végzésével felhívta a szakértői testületet, hogy közvetlenül a peres felektől szerezzék be a vizsgálat elvégzéséhez szükséges forráskódokat. A törvényszék erre vonatkozó végzése alapján a Szerzői Jogi Szakértő Testület a peres felektől 2021. május 13. napján kelt levelében bekérte a szoftver forráskódjait, amelyeket a peres felek átadtak részére.
2. Az ügy tényállása a törvényszék kirendelő végzése szerint az alábbiak szerint foglalható össze.
 - 2.1. Felperes jogelődje, a kft., az alperes részére Drupal alapú, GPL licenc szerint felhasznált tartalomkezelő keretrendszerrel működő honlapot készített. Ez a honlap internetes jelentkezési, kapcsolódási felületen keresztül tette elérhetővé a hallgatók számára az alperes nyelvtanulással, nyelvvizsgálóval stb. kapcsolatos szolgáltatásait.
 - 2.2. A felek 2016. tavaszán kötött vállalkozói keretszerződése szerint a honlap aktualizálása, korszerűsítése, kiegészítése a keretszerződésen alapuló eseti megrendelésekkel, több részletben valósult meg. Ezt a fejlesztést előbb a kft., majd a szerződés 2017. decemberi átruházásától a felperes végezte. A honlap üzemeltetését a kft. és az alperes

- között 2011. januárban létrejött üzemeltetési megállapodás alapján ugyancsak előbb a kft., majd a szerződés átruházásától a felperes végezte.
- 2.3. Az alperes az üzemeltetési megállapodást felmondta, és kérte az őt illető forráskódok kiadását. A felperes a forráskódokat az alperes rendelkezésére bocsátotta, azonban ennek ellenében számlát állított ki a vállalkozói keretszerződés 44. pontjára hivatkozva, amely kimondja, hogy a „Megrendelő jogosult a jelen szerződés során létrehozott szerzői művek önálló – vagy harmadik fél által végzett – átdolgozására, továbbfejlesztésére vagy bármilyen módosítására is jogot szerezni szerzői jogdíj megtérítése ellenében. ...”
- 2.4. Felperes meggyőződése szerint a szoftver forráskódszintű átadása önmagában megalapozza a fenti díjigényt, mert a szoftver rendeltetészerű használata szükségképpen implicálja annak módosítását, átdolgozását is.

Ad 1.

- 3.1. A periratok között fellelhető volt az igazságügyi informatikai szakértő 2021. január 22. napján kelt igazságügyi szakértői véleménye, amely a törvényszék kirendelése alapján készült el.
- 3.2. Az igazságügyi szakértői vélemény megállapította, hogy a „felperes által fejlesztett weblapok a Drupal nyílt forráskódú tartalomkezelő és fejlesztői keretrendszerre épültek.”¹ Ugyancsak megállapította, hogy a „Drupal rendszer attribútuma, hogy ... a forráskód csak a számítógépes, azaz webszerveren lévő futási környezetben válik végrehajtható (bináris) szoftver(kóddá). Ebből a tulajdonságból pedig az következik, hogy a Drupal rendszer esetében – a legtöbb nem webes célú szoftverrel ellentétben – nem lehet szétválasztani a forráskódot a végrehajtható kódtól ...”²
- 3.3. Az igazságügyi szakértői vélemény az alábbiak szerint állapította meg azoknak a módosításoknak a terjedelmét, amelyek az alperes és a felperes által átadott kódállományok között feltárhatóak voltak. A jelen ügyben eljáró szakértő tanács elsődleges feladata e módosítások szerzői jogi értékelése volt.
- 3.3.1. Az alperes az alap- (core) és a kiegészítő (contrib) modulokat a Drupal.org közösségi portálon rendszeresen megjelenő biztonsági frissítésekkel módosította.
- 3.3.2. Az alperes egy addig nem használt modul (Context) adott hozzá a rendszerhez, ami mintegy 120 új fájl jelentett.
- 3.3.3. Az alperes négy konfigurációs fájlban az új futási környezettel kapcsolatos adatokat írt, míg a felesleges adatokat törölték.
- 3.3.4. Az alperes három sminknek nevezett adatállományban kisebb módosításokat hajtott végre, amivel pl. szövegek megjelenését változtatta meg.
- 3.3.5. Az alperes kettő modulban néhány tartalmi adatot módosított (pl. országneveket adtak egy listához).

¹ Igazságügyi szakértői vélemény 5. oldal 1. bekezdés.

² Igazságügyi szakértői vélemény 5. oldal 2. bekezdés.

- 3.4. Az Sztj. 59. § (1) bekezdése szerint „eltérő megállapodás hiányában a szerző kizárólagos joga nem terjed ki a többszörözésre, az átdolgozásra, a feldolgozásra, a fordításra, a szoftver bármely más módosítására – ideértve a hiba kijavítását is –, valamint ezek eredményének többszörözésére annyiban, amennyiben e felhasználási cselekményeket a szoftvert jogszerűen megszerző személy a szoftver rendeltetésével összhangban végzi”. A hivatkozott rendelkezés tehát nem általában vonja ki a szoftver rendeltetésével összhangban végzett módosítások engedélyezését a szerző rendelkezési jogából (szemben például a 60. § szerinti felhasználásokkal), a felek ettől eltérően is rendelkezhetnek. Az eljáró tanács vizsgálata során elsőként ezzel együtt is azt vizsgálta meg, hogy a beavatkozásokra a szoftver rendeltetésével összhangban került-e sor, illetve azok megvalósítottak-e egyáltalán felhasználást.
- 3.5. Az eljáró tanács emlékeztet arra, hogy az Sztj. 59. §-át a Szerzői Jogi Szakértő Testület korábbi, SZJSZT-04/2017 számú szakvéleményében már értelmezte, mely értelmezéssel a Kúria is egyetértett. Ezen értelmezés lényege, hogy az „Sztj. 59. §-ában biztosított jog nem használható a szoftver bővítésére, funkciókkal való gazdagítására, hanem csak a hiba javítására, egy hardver-, illetve szoftverkörnyezet cseréjét követő igazításra, vagy a szoftver jogszabályváltozás következtében kötelezővé váló változására jogosít”.
- 3.6. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a 3.3.1. *pont szerinti módosításra a szoftver rendeltetésével összhangban került sor*. A biztonsági frissítések célja a számítógépi programalkotással kapcsolatos üzemeltetési, adatbiztonsági, információbiztonsági vagy más természetű kockázatot jelentő hibák utólagos javítása. A biztonsági fájlok telepítésére a szoftver jogszerű használójának nemcsak joga, hanem egyes esetekben kötelezettsége is van, például akkor, ha csak ezen az úton biztosítható az Európai Unió általános adatvédelmi rendeletének az adatok integritására és bizalmas jellegére vonatkozó alapelvének érvényesítése.
- 3.7. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a 3.3.2. *pont szerinti módosítás nem állt a szoftver eredeti rendeltetésével összhangban*, mivel ez a módosítás új modult (funkcionalitást) csatolt a szoftverhez.
- 3.8. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a 3.3.3. *pont szerinti módosításra a szoftver rendeltetésével összhangban került sor*. A konfigurációs fájl módosítására kifejezetten azért volt szükség, hogy a program az új futtatási környezetben is működtethető legyen, e változtatások nélkül a szoftver használhatatlanná vált volna. A konfigurációs értékek módosítása szerzői jogi felhasználást nem valósít meg. Ha azonban a konfigurációs fájl módosítása a törvényszék álláspontja szerint önmagában is szerzői jogi felhasználást valósított volna meg, úgy az Sztj. 60. §-a lehetőséget teremtett volna arra, hogy a módosítást a vagyoni jogok jogosultjának önálló engedélye nélkül elvégezzék, mivel arra az új számítógépes környezetben található szoftverekkel való együttműködés érdekében volt szükség.

- 3.9. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a 3.3.4. pont szerinti beavatkozás a szoftver grafikai megjelenítését érintő változtatást eredményezett. Kiemelendő ugyanakkor, hogy az Európai Unió Bíróságának a Bezpečnostní softwarová kontra Ministerstvo kultury (C393/09. számú)-ügyben hozott ítélete szerint „valamely számítógépi program grafikus felhasználói felülete nem minősül a számítógépi programok jogi védelméről szóló, 1991. május 14i 91/250/EGK tanácsi irányelv 1. cikk (2) bekezdése értelmében vett, e program bármely formában történő kifejezésének, és ezen irányelv alapján nem részesülhet a számítógépi programok szerzői jogi védelmében”. A megjelenés módosítása kapcsán tehát az *Szjt. 59. §-ának nincs relevanciája*. Az eljáró tanács jelzi ugyanakkor, hogy nem került sor a grafikus interfész megjelenítéséért felelős számítógépi programalkotás szerzői jogi átdolgozására sem, mivel azok olyan technológiai jellegű vagy már meglévő stílusokhoz kapcsolódó apró kiegészítések voltak, amelyek – a beavatkozás jellege és terjedelme okán – nem voltak alkalmasak az alkotó egyéniségét [Szjt. 1. § (3) bekezdés] megjeleníteni.
- 3.10. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a 3.3.5. pont szerinti módosítására a szoftver rendeltetésével összhangban került sor. A tartalmi adat módosítása nem valósítja meg a szoftver szerzői jogi felhasználását. Ezek alapján a módosítások az alábbiak szerint foglalhatók össze.

Módosítás sorszáma	Módosítás tárgya	A szoftver rendeltetésével összefügg a módosítás?
3.3.1.	Biztonsági frissítés telepítése	Igen
3.3.2.	Új modul telepítése	Nem
3.3.3.	Konfigurációs fájl módosítása	Igen
3.3.4.	Grafikus interfész módosítása	Nem releváns
3.3.5.	Tartalmi adat módosítása	Igen

- 3.11. Ahhoz, hogy a törvényszék első kérdésére választ lehessen adni, az eljáró tanácsnak azt is meg kellett vizsgálnia, hogy felek között létrejött-e olyan (eltérő) megállapodás, amely az *Szjt. 59. § (1) bekezdésétől eltérő szabályt írt elő*. A per iratanyagában fellelhető volt a kft. és az alperes között 2016. március 25. napján kelt keretszerződés, mely szerződést a kft. 2017. december 31. napján átruházott felperesre. E keretszerződés 3. pontja szerint „az egyes konkrét megvalósítandó Feladatok meghatározását, vállalkozói díját, ütemezését jelen keretszerződésből származtatott Megrendelések formájában rögzítik”. A keretszerződés 4. pontja szerint az „egyes Megrendelésekben nem rögzített feltételek esetében a jelen Keretszerződésben rögzítettek az irányadók, de az egyes Megrendelésekben rögzített feltételek a Keretszerződéstől eltérő módon is meghatározhatnak bizonyos feltételeket” A periratok a konkrét fejlesztési munkára vonatkozó

- megrendelést nem tartalmazták, ezért az eljáró tanács abból indult ki, hogy a fejlesztés tekintetében a keretszerződés szabályait eltérés nélkül rendelték a felek alkalmazni.
- 3.12. A szerzői jogok tekintetében a keretszerződés 43–44. pontja releváns. A 43. pont szerint a „Megrendelő részére a jelen szerződés során létrehozott szerzői művek tekintetében átruházott felhasználási jog azok *változatlan formában* történő többszörözésére, terjesztésére, nyilvános előadására, valamint nyilvánosságra történő közvetítésére terjed ki.” (Kiemelés az eljáró tanácstól.) A 44. pont szerint továbbá a „Megrendelő jogosult a jelen szerződés során létrehozott szerzői művek önálló ... *átdolgozására, továbbfejlesztésére vagy bármilyen más módosítására* is jogot szerezni szerzői jogdíj megtérítése ellenében”.
- 3.13. Az említett szerződés „bármilyen más módosítása” fordulata szöveghűen visszaidézi az Sztj. 59. § (1) bekezdését. Az Sztj. 59. §-a a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelv (13) preambulumbekzdését, illetve 5. cikk (1) bekezdésének átültetését célozza, annak értelmezése során ezért figyelemmel kell lenni az irányelv értelmezésére is. Az irányelv 1. cikk (1) bekezdése a számítógépi programalkotásokat irodalmi műként oltalmazza, és e művek szerzői jogilag releváns felhasználása tekintetében biztosít a jogosultak számára kizárólagos jogokat. Ebből is következően a „módosítás” fordulatot akként kell értelmezni, hogy az kizárólag a szerzői jogilag releváns, a mű felhasználását, hasznosítását eredményező módosítására terjed ki.
- 3.14. A korábbi szempontok figyelembevételével az alábbiak szerint összegezhető az eljáró tanács véleménye abban a tekintetben, hogy az egyes módosítások megvalósítják-e a számítógépi programalkotás szerzői jogi felhasználását.

Módosítás sorszáma	Módosítás tárgya	A szoftver rendeltetésével összefügg a módosítás?	Megvalósítja a szoftver felhasználását?
3.3.1.	Biztonsági frissítés telepítése	Igen	Igen
3.3.2.	Új modul telepítése	Nem	Igen
3.3.3.	Konfigurációs fájl módosítása	Igen	Nem
3.3.4.	Grafikus interfész módosítása	Nem releváns	Nem releváns
3.3.5.	Tartalmi adat módosítása	Igen	Nem

Az engedélykérés szükségessége csak azokban az esetekben merül fel, amikor a módosítás szerzői jogilag is releváns, vagyis az felhasználást valósít meg.

Ad 2.

- 4.1. Miként azt az igazságügyi szakértői vélemény megállapította, a vita tárgyát képező számítógépi programalkotás a Drupal elnevezésű nyílt forráskódú tartalomkezelő és fejlesztői keretrendszerre épül. A jelen ügyben a Drupal általános elemei és a felperes

(illetve a kft.) által készített kódsorok együttesen adják ki a számítógépi programalkotást. A Drupal egy nem kizárólagos jellegű felhasználási jogot biztosító, meghatározatlan számú személynek tett nyilvános felhasználási szerződési ajánlat, a licenc alatt került kiadásra, vagyis a Drupal felhasználói e szerződési ajánlatban található általános szerződési feltételeket kötelesek követni.

- 4.2. A licenc 2. pontja szerint a felhasználó jogosult a szoftvert átdolgozni, de a származékos műre a licenc szabályait kell alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy az átdolgozó jogszerűen nem köthet olyan felhasználási szerződést az általa készített származékos műre, amely bármilyen szempontból eltér a licenctől. A jelen ügyben azonban a felek együttműködését szabályozó keretszerződés a licenctől eltérő szabályokat rögzít. Ez azt jelenti, hogy – a felperes érdekkörében bekövetkező ok miatt (nem tartotta be a licenc rá kötelező általános szerződési feltételeket) – megszakadt az a jogosítási láncolat, amely a mű eredeti alkotóját a felhasználóval összeköti, miközben csak egy megszakítatlan jogosítási láncolat teremti meg a jogszerű felhasználás lehetőségét. Az alperes felhasználási jogait továbbra is a licenc határozza meg.
- 4.3. Az eljáró tanács jelzi, hogy a jelen ügyben a felperes megvalósította a licenc alatt kiadott szoftver alapján készített program (származékos mű) – a licenc fogalomhasználatával élve – „terjesztését”³ („distribution”) legkésőbb akkor, amikor a kódot átadta az alperes részére. A licenc kialakításának célja azonban épp az volt, hogy a „terjesztett” program jogszerű használója ne csak a program használatára, hanem annak átdolgozására is jogot szerezzen. A felperes számára is éppen ez a felhasználási engedély tette lehetővé a Drupal keretrendszer jogszerű átdolgozását. A felhasználási engedély az alperes számára is lehetővé teszi, hogy a programot további engedély nélkül átdolgozza.
- 4.4. Mivel a licenc a szoftver bármilyen szerzői jogilag releváns módosítására megadja a felhasználási engedélyt, az igazságügyi szakértői véleményben detektált módosítások mindegyike elvégezhető jogszerűen a felperes engedélye nélkül is. A szükséges engedélyeket a Drupal jogszerű felhasználását lehetővé tévő licenc biztosítja közvetlenül az alperesnek.

Dr. Ujhelyi Dávid, a tanács elnöke

Dr. Békés Gergely, a tanács előadó tagja

Dr. Somkutas Péter, a tanács szavazó tagja

Dr. Sándor György, külső szakértő

Összeállította: dr. Szilágyi Zsombor Máté

³ Mivel a törvényszék által feltett kérdések megválaszolásához arra nem volt szükség, az eljáró tanács a licenc fogalomkészletét nem feleltette meg a szerzői jogi törvénynek, csak azt jelezte, hogy a felhasználási jog megalapítása szempontjából hogyan kell minősíteni a licencet.